

مجلس شورای اسلامی

۱۳۹۹/۰۷/۱۰

مجلس شورای اسلامی

جناب آقای مهدیان مدیرعامل محترم بانک توسعه تعاون
جناب آقای صالح آبادی مدیرعامل محترم بانک توسعه صادرات ایران
جناب آقای چقازردی مدیرعامل محترم بانک سپه
جناب آقای مهري مدیرعامل محترم بانک صنعت و معدن
جناب آقای خدارحمی مدیرعامل محترم بانک کشاورزی
جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک ملی ایران
مدیرعامل محترم شرکت دولتی پست بانک
جناب آقای شایان مدیرعامل محترم بانک مسکن
جناب آقای دولت آبادی مدیرعامل محترم بانک تجارت
مدیرعامل محترم بانک رفاه کارگران
جناب آقای صیدی مدیرعامل محترم بانک صادرات ایران
جناب آقای بیگدلی مدیرعامل محترم بانک ملت
جناب آقای فطانت مدیرعامل محترم بانک آینده
جناب آقای بلگوری مدیرعامل محترم بانک اقتصاد نوین
جناب آقای رضائی مدیرعامل محترم بانک انصار
جناب آقای پورسعید مدیرعامل محترم بانک ایران زمین
جناب آقای پرویزیان مدیرعامل محترم بانک پارسیان
جناب آقای قاسمی مدیرعامل محترم بانک پاسارگاد
جناب آقای عقیلی کرمانی مدیرعامل محترم بانک خاورمیانه
جناب آقای کریمی مدیرعامل محترم بانک دی
جناب آقای معرفت مدیرعامل محترم بانک سامان
جناب آقای قدمی مدیرعامل محترم بانک سرمایه
جناب آقای ایمانی مدیرعامل محترم بانک سینا
جناب آقای درخشنده مدیرعامل محترم بانک شهر
جناب آقای ابدالی مدیرعامل محترم بانک قوامین
جناب آقای فرزین مدیرعامل محترم بانک کارآفرین
جناب آقای خامی مدیرعامل محترم بانک گردشگری
مدیرعامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا
جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت
جناب آقای اکبری مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران
جناب آقای صبافی مدیرعامل محترم موسسه اعتباری غیربانکی کوثر
جناب آقای جوادی مدیرعامل محترم موسسه اعتباری غیربانکی ملل

جناب آقای مطهری مطلق رییس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی توسعه
جناب آقای نظری رییس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی نور
جناب آقای صادقی رییس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی کاسپین
با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های منتهی به بخشنامه شماره ۹۸/۹۳۶۷۴ مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۳ موضوع
«دستورالعمل شناسایی در آمد مؤسسات اعتباری»، بدین وسیله ذیلأ اصلاحیه ماده (۸) و تبصره ذیل آن و ماده (۱۱)
و همچنین اصلاحیه ماده (۲۲) دستورالعمل یادشده به ترتیب مصوب یکهزار و سیصدمین جلسه مورخ
۱۳۹۹/۷/۱ و یکهزار و دویست و نود و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۱۰ شورای محترم پول و اعتبار برای
استحضار ایفاد می‌شود.

«ماده (۸) - مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مشارکت مدنی، سهم مؤسسه اعتباری از سود
دوران مشارکت را طی دوره گذار ۵ ساله به شرح زیر شناسایی نماید.

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان در آمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

تبصره ۱- پس از دوره گذار فوق‌الذکر، در تسهیلات مشارکت مدنی که تمام/بخشی از سهم‌الشرکه
مؤسسه اعتباری در طی دوران مشارکت واگذار می‌شود، در زمان واگذاری (اعم از نقدی و نسیه)، سهم
مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با سهم‌الشرکه واگذار شده شناسایی می‌گردد. چنان‌چه
تمام/بخشی از سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت، در ابتدا/طی دوره مشارکت به شخص ثالثی
پیش‌فروش گردد، مشروط بر آن که حداقل معادل ۲۰ درصد مبلغ فروش به صورت نقدی وصول شده باشد، در
مقطع گزارشگری مالی، سهم مؤسسه از سود دوران مشارکت، متناسب با پیشرفت کار بخش پیش‌فروش شده
شناسایی شود.»

«ماده (۱۱) - مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مضاربه، مزارعه و مساقات، در آمد مؤسسه

اعتباری را طی دوره گذار ۵ ساله به شرح زیر شناسایی نماید.»

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان در آمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

«ماده (۲۲) - شناسایی در آمد بخش جاری و غیر جاری مطالباتی که فاقد وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری به طبقه معوق منتقل می شوند، پس از طی دوره گذار ۵ ساله به شرح جدول زیر ممنوع می باشد.»

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان در آمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

علی رغم این، شایان ذکر می داند قاعده کلی در رابطه با شناسایی سهم بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی از سود دوران مشارکت در تسهیلات اعطایی در قالب عقد مشارکت مدنی، صرفاً در زمان فروش موضوع مشارکت (اعم از نقدی و نسیه) و با لحاظ مفاد تبصره ذیل ماده (۸) دستورالعمل مذکور و در تسهیلات اعطایی در قالب عقود مضاربه، مزارعه و مساقات، شناسایی در آمد سهم بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی در زمان خاتمه/سررسید و پس از دریافت اسناد و مدارک مثبت مبنی بر انجام موضوع قرارداد است. لیکن بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی صرفاً طی دوره گذار تعیین شده (از سال ۱۳۹۸ لغایت سال ۱۴۰۳) مجاز است، سهم سود محاسبه شده متعلق به خود در تسهیلات اعطایی در قالب عقود مشارکت مدنی، مضاربه، مزارعه و مساقات را طی دوران مشارکت، بر مبنای جداول ذیل مواد (۸) و (۱۱) شناسایی و در حساب ها و دفاتر خود لحاظ نماید.

همچنین توقف شناسایی در آمد بخش جاری و غیر جاری مطالباتی که فاقد وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری به طبقه معوق منتقل می شوند، مورد تأکید می باشد. لیکن بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی صرفاً طی دوره گذار تعیین شده (از سال ۱۳۹۸ لغایت سال ۱۴۰۳) مجاز است، در آمد بخش جاری و غیر جاری مطالباتی که فاقد وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری به طبقه معوق منتقل می شوند را بر مبنای جدول ذیل ماده (۲۲) شناسایی و در حساب ها و دفاتر خود منظور کند.

با توجه به مراتب مذکور و نیز با امعان نظر به لزوم اجرای دقیق عملیات بانکی بدون ربا و اجتناب از هرگونه شائبه صوری بودن قراردادهای مشارکتی و النهایه کاهش ریسک حقوقی شبکه بانکی کشور در این خصوص، مؤکداً توصیه می شود بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در فرآیند تخصیص منابع عمدتاً به عقود غیرمشارکتی معطوف شوند و اعطای تسهیلات در قالب عقود مشارکتی صرفاً با بکارگیری سازوکارهای مقتضی که محاسبه سود و زیان واقعی موضوع مشارکت در آن امکان پذیر است، انجام شود.

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه اصلاحی دستورالعمل موصوف، خواهشمند است، دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۴۸۰۴۲۶۰/۰۵۵-م.ن

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی   الهام چیت سازان

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۳

نمونه

نمونه

رونوشت
__ جامعه حسابداران رسمی ایران   جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل

شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری

خردادماه ۱۳۹۷

فهرست مطالب

- فصل اول: تعاریف و کلیات..... ۲
- فصل دوم: نحوه شناسایی در آمد تسهیلات اعطایی در قالب عقود اسلامی ۳
- فصل سوم: نحوه شناسایی در آمد کارمزد خدمات بانکی ۵
- فصل چهارم: تعدیل در آمد در مقطع گزارشگری مالی ۵
- فصل پنجم: شناسایی در آمد تسهیلات غیر جاری ۶
- فصل ششم: تسهیلات امهالی ۷
- فصل هفتم: سایر موارد ۷

دستور العمل شناسایی در آمد مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ج) ماده (۳۳) «قانون پولی و بانکی کشور» و مفاد آیین نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی و با هدف افزایش شفافیت صورت های مالی مؤسسات اعتباری و نیز صیانت از منافع سپرده گذاران و سهامداران، «دستور العمل شناسایی در آمد مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستور العمل» نامیده می شود، تصویب می گردد.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستور العمل عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می باشد؛

۳-۱- درآمد: سود/فواید مترتبه تسهیلات اعطایی موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات بعدی آن، سود سپرده های سرمایه گذاری نزد سایرین، کارمزد قرض الحسنه، کارمزد ارایه خدمات بانکی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و جرایم و خسارات ناشی از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات؛

۴-۱- مانده بدهی: تمامی بدهی مشتری به مؤسسه اعتباری بابت اصل، سود/فواید مترتبه تسهیلات اعطایی، کارمزد قرض الحسنه، کارمزد ارایه خدمات بانکی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین و جرایم و خسارات ناشی از اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات؛

۵-۱- امهال: توافق مؤسسه اعتباری با مشتری مبنی بر بازپرداخت بدهی وی با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت. تمدید، تقسیط مجدد، تجدید قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می گردد؛

۶-۱- تسویه: بازپرداخت بدهی مشتری به مؤسسه اعتباری؛

۷-۱- منافع اقتصادی: توان بالقوه یک دارایی جهت کمک مستقیم یا غیرمستقیم به جریان وجوه نقد به مؤسسه اعتباری؛

۸-۱- وثایق و تضامین نقد و شبه نقد: وثایق و تضامین اعم از ریالی و ارزی با قابلیت نقدشوندگی بالا مشتمل بر مسکوکات و شمش طلا، سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت، سپرده سرمایه گذاری بلندمدت، گواهی سپرده سرمایه گذاری عام و خاص، اسناد خزانه اسلامی و اوراق مشارکت

منتشره توسط دولت، بانک مرکزی یا مؤسسه اعتباری یا تضمین شده توسط آنها، صکوک قابل معامله در بازار سرمایه ایران، واحدهای سرمایه گذاری عادی صندوق های سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت، اعتبارات اسنادی مدت داری که تطابق اسناد آن انجام شده، ضمانت نامه های بانکی و نظایر آنها به تشخیص بانک مرکزی.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است در ارتباط با شناسایی درآمد، صرفاً در چارچوب مفاد این دستورالعمل اقدامات لازم را به عمل آورد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است شناسایی هرگونه درآمد را منوط به اجراز معیارهای شناسایی درآمد بر مبنای تعهدی شامل حداقل موارد زیر نماید:

۳-۱- جریان منافع اقتصادی به درون مؤسسه اعتباری محتمل باشد؛

۳-۲- مبلغ درآمد به گونه ای اتکاپذیر قابل اندازه گیری باشد.

تبصره - در صورت عدم تحقق هریک از معیارهای ضروری فوق، مؤسسه اعتباری مجاز به شناسایی درآمد برای هیچ یک از طبقات مطالبات، مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری نمی باشد.

فصل دوم: نحوه شناسایی درآمد تسهیلات اعطایی در قالب عقود اسلامی

ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مرابحه نقدی تمامی سود را در زمان تحویل اموال یا ارائه خدمت به مشتری، در تسهیلات مرابحه نسبه دفعی، تمامی سود را در سررسید تسهیلات و در تسهیلات مرابحه نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات فروش اقساطی، جعاله و اجاره به شرط تملیک، سهم سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات خرید دین تمامی سود را در زمان سررسید اسناد و اوراق تجاری موضوع قرارداد تسهیلات شناسایی نماید.

تبصره - در صورت فروش اسناد و اوراق تجاری موضوع این ماده قبل از سررسید، مؤسسه اعتباری سود متعلقه را در زمان تنزیل مجدد شناسایی می نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات سلف:

۷-۱- در صورت اعمال اختیار فروش/خرید از سوی هریک از طرفین قرارداد یا فروش نسبه کالای موضوع سلف به تسهیلات گیرنده، سود تسهیلات را به میزان مابه التفاوت قیمت اختیار

فروش/خرید با قیمت تمام شده کالای موضوع سلف، در زمان اعمال اختیارهای یادشده یا فروش نسبه کالای موضوع سلف به تسهیلات گیرنده شناسایی نماید. قیمت اختیار فروش/خرید مبنای محاسبه قیمت فروش نسبه کالای سلف می باشد.

۷-۲- در صورت عدم استفاده طرفین قرارداد از حق خود مبنی بر اعمال اختیار فروش/خرید و فروش کالای موضوع سلف به شخصی غیر از تسهیلات گیرنده، سود تسهیلات، به میزان مابه التفاوت قیمت واگذاری نقدی کالای مذکور با قیمت تمام شده آن را در تاریخ واگذاری شناسایی نماید. در صورت فروش نسبه، قیمت واگذاری نقدی، مبنای محاسبه بهای فروش نسبه می باشد.

تبصره- در صورت فروش نسبه، تمامی سود تسهیلات نسبه دفعی در سررسید تسهیلات و در تسهیلات نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط در سررسید هر قسط شناسایی می شود.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مشارکت مدنی، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت را طی دوره گذار ۵ ساله به شرح زیر شناسایی نماید.^۱

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان درآمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

تبصره ۱- پس از دوره گذار فوق الذکر، در تسهیلات مشارکت مدنی که تمام/بخشی از سهم الشرکه مؤسسه اعتباری در طی دوران مشارکت واگذار می شود، در زمان واگذاری (اعم از نقدی و نسبه)، سهم مؤسسه اعتباری از سود دوران مشارکت، متناسب با سهم الشرکه واگذار شده شناسایی می گردد. چنانچه تمام/بخشی از سهم الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت، در ابتدا/طی دوره مشارکت به شخص ثالثی پیش فروش گردد، مشروط بر آن که حداقل معادل ۲۰ درصد مبلغ فروش به صورت نقدی وصول شده باشد، در مقطع گزارشگری مالی، سهم مؤسسه از سود دوران مشارکت، متناسب با پیشرفت کار بخش پیش فروش شده شناسایی شود.^۲

ماده ۹- در صورت فروش نسبه سهم الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت مدنی، قیمت فروش نقدی سهم الشرکه متعلق به مؤسسه اعتباری در تاریخ فروش مبنای محاسبه بهای فروش نسبه می باشد.

ماده ۱۰- در فروش نسبه سهم الشرکه مؤسسه اعتباری از موضوع مشارکت مدنی، سود دوران نسبه دفعی/اقساطی به میزان مابه التفاوت قیمت واگذاری نسبه با قیمت واگذاری نقدی سهم الشرکه مؤسسه اعتباری

۱- مصوب یکهزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

۲- مصوب یکهزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

در تاریخ فروش می باشد. تمامی سود تسهیلات نسبه دفعی در سررسید تسهیلات و در تسهیلات نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط در سررسید هر قسط شناسایی می شود.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات مضاربه، مزارعه و مساقات، درآمد مؤسسه اعتباری را طی دوره گذار ۵ ساله به شرح زیر شناسایی نماید.^۱

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان درآمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات قرض الحسنه سهم دوره مالی جاری از درآمد کارمزد متعلقه را در زمان سررسید قسط کارمزد و مابقی درآمد را در دوره های مالی بعد شناسایی نماید.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است:

۱۳-۱- در تسهیلات استصناع (اعم از نقدی و نسبه)، سود دوران ساخت قرارداد استصناع را در زمان تحویل کالای موضوع قرارداد مذکور شناسایی نماید.

۱۳-۲- در تسهیلات استصناع نسبه دفعی، تمامی سود دوره بازپرداخت را در سررسید تسهیلات و در تسهیلات استصناع نسبه اقساطی، سود هر یک از اقساط را در سررسید هر قسط شناسایی نماید.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری مکلف است درآمد ناشی از سرمایه گذاری های مستقیم و مشارکت حقوقی را حسب مورد بر اساس مفاد استانداردهای حسابداری مربوط شناسایی نماید.

فصل سوم: نحوه شناسایی درآمد کارمزد خدمات بانکی

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است درآمد کارمزد خدمات بانکی را در زمان انجام خدمت شناسایی نماید.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مکلف است در صورت انجام خدمات بانکی قبل از مدت اعتبار تعیین شده در قرارداد فی مابین، نظیر پرداخت مبلغ در ضمانت نامه و ارائه اسناد مطابق در اعتبار اسنادی، تمامی مبلغ درآمد شناسایی نشده را به صورت یکجا در مقطع مزبور شناسایی نماید.

فصل چهارم: تعدیل درآمد در مقطع گزارشگری مالی

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است در تسهیلات استصناع (اعم از نقدی و نسبه)، در مقطع گزارشگری مالی، سود استصناع در دوران ساخت را متناسب با پیشرفت کار شناسایی نماید.

۱- مصوب یکپهزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است در مقطع گزارشگری مالی، آن بخش از درآمد ناشی از اعطای تسهیلات به استثنای تسهیلات موضوع ماده (۱۷) و ایجاد تعهدات (به استثنای درآمد کارمزد متعلقه) را که وفق معیارهای مندرج در این دستورالعمل تا مقطع مزبور محقق شده است، شناسایی و ثبت‌های تعدیلی لازم را در دفاتر خود اعمال نماید.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری موظف است سهم دوره مالی جاری از درآمد کارمزد آن بخش از خدمات بانکی که علاوه بر سایر عوامل، عامل زمان نیز در محاسبه آن لحاظ می‌گردد را در مقطع گزارشگری مالی متناسب با زمان سپری شده از ارائه خدمت شناسایی نماید.

فصل پنجم: شناسایی درآمد مطالبات غیر جاری

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری مکلف است شناسایی درآمد مطالباتی را که بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند را صرف‌نظر از نوع وثایق و تضامین آن‌ها متوقف نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری می‌تواند درآمد مطالباتی را که دارای وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می‌باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند را حداکثر تا زمان انتقال به طبقه مزبور شناسایی نماید.

ماده ۲۲- شناسایی درآمد بخش جاری و غیرجاری مطالباتی که فاقد وثایق و تضامین نقد و شبه نقد می‌باشند و بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری به طبقه معوق منتقل می‌شوند، پس از طی دوره گذار ۵ ساله به شرح جدول زیر ممنوع می‌باشد.^۱

سال مالی	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳ و بعد از آن
میزان درآمد قابل شناسایی	۱۰۰ درصد	۸۰ درصد	۶۰ درصد	۴۰ درصد	۲۰ درصد	صفر درصد

ماده ۲۳- در صورتی که برای یک/چندین فقره تسهیلات و یا تعهدات، ترکیب انواع وثایق و تضامین به گونه‌ای باشد که وثایق و تضامین نقد و شبه نقد حداقل ۱۰۰ درصد مانده بدهی مشتری را پوشش دهد، درآمد مطالبات مزبور، حداکثر تا زمان انتقال به طبقه مشکوک‌الوصول قابل شناسایی می‌باشد.

ماده ۲۴- چنانچه مبلغ انواع وثایق و تضامین مأخوذه کمتر از مانده بدهی مشتری باشد، مؤسسه اعتباری موظف است درآمد مطالبات مزبور را حداکثر تا پایان طبقه سررسید گذشته، بر اساس ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری، شناسایی نماید.

۱- مصوب یک‌هزار و دویست و نود و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۰ شورای پول و اعتبار

ماده ۲۵- شناسایی مجدد درآمد مطالباتی که شناسایی درآمد آن‌ها متوقف شده است، منوط به تسویه تمام یا بخشی از مطالبات مزبور می‌باشد. در این صورت، چنان‌چه سهم درآمد از مبالغ تسویه شده بیش از مبلغ درآمد شناسایی شده تسویه نشده باشد، درآمد جدید به میزان مابه‌التفاوت مبالغ مزبور شناسایی می‌شود، در غیر این صورت درآمد جدیدی شناسایی نمی‌گردد.

تبصره - شناسایی مجدد درآمد بخش جاری مطالبات موضوع این ماده، تا شش ماه همزمان با وصول نقدی اقساط بخش مزبور میسر می‌باشد و در صورت عدم نکول در سررسید هر قسط در مدت یادشده، درآمد بخش جاری با رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل شناسایی می‌شود.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری موظف است در تعیین پوشش وثایق و تضامین نقد و شبه نقد مأخوذه، حداکثر ۹۰ درصد ارزش بازار هر یک از وثایق مزبور را در آخرین مقطع گزارشگری مالی مبنای عمل قرار دهد.

فصل ششم: تسهیلات امهالی

ماده ۲۷- در صورتی که در زمان امهال، تمام یا بخشی از سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه مربوط به قرارداد قبلی تسویه گردد، درآمد سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه شناسایی نشده قرارداد مزبور در چارچوب ماده (۲۵) این دستورالعمل شناسایی می‌شود.

ماده ۲۸- در صورت عدم تسویه تمام یا بخشی از سود و یا وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه شناسایی نشده مربوط به قرارداد قبلی در زمان امهال، درآمد مزبور متناسب با مبلغ تسویه شده از بابت اصل و سود تسهیلات اعطایی جدید، شناسایی می‌شود.

ماده ۲۹- سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیلات اعطایی جدید، متناسب با مبلغ تسویه شده هر یک از اقساط یا تسهیلات اعطایی شناسایی می‌شود.

فصل هفتم: سایر موارد

ماده ۳۰- در تسهیلاتی که تسویه زودتر از سررسید تمام یا بخشی از آن به موجب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی مشمول اعطای تخفیف از سوی مؤسسه اعتباری می‌گردد، درآمد بخش مزبور تسهیلات، به میزان مبلغ تسویه شده زودتر از موعد پس از کسر مبلغ دریافتی بابت اصل تسهیلات سررسید نشده، شناسایی می‌شود.

ماده ۳۱- در صورت فسخ قرارداد تسهیلات اعطایی، مؤسسه اعتباری موظف است مازاد خسارات/جریمه‌های تسویه شده، نسبت به درآمد شناسایی شده قبلی را در تاریخ تسویه تمام یا بخشی از مطالبات ناشی از قرارداد مزبور به عنوان درآمد شناسایی نماید.

ماده ۳۲- مؤسسه اعتباری مکلف است در راستای پیاده سازی مفاد این دستورالعمل سازوکارهای اجرایی لازم از جمله ایجاد سامانه اطلاعاتی وثایق و تضامین مرتبط با تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجادشده را اتخاذ نماید. سامانه اطلاعاتی مزبور باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

- انواع وثایق و تضامین

- ارزش بازار وثایق و تضامین

- درصد ترکیب و میزان پوشش وثایق و تضامین

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری موظف است زمینه دسترسی بازرسان بانک مرکزی و حسابرس مستقل را به

سامانه های اطلاعاتی مرتبط با این دستورالعمل فراهم نماید.

ماده ۳۴- شناسایی سایر انواع درآمدهای مؤسسه اعتباری (اعم از عملیاتی و غیرعملیاتی) که به صراحت در این دستورالعمل به آن ها اشاره نشده است، در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی و استانداردهای حسابداری مربوط می باشد.

ماده ۳۵- توقف شناسایی درآمد وفق ضوابط مندرج در این دستورالعمل، نافی حقوق مؤسسه اعتباری در استیفای تمامی مطالبات خود از جمله؛ مطالبات بابت اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه متعلقه تا زمان تسویه، نمی باشد.

ماده ۳۶- سایر نهادهای پولی فعال نظیر شرکت های واسپاری (لیزینگ)، صندوق های قرض الحسنه و شرکت های تعاونی اعتبار که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل می باشند.

ماده ۳۷- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی ربط می شود.

«دستورالعمل شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری» در (۳۷) ماده و (۶) تبصره در یک هزار و دویست و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۳/۰۱ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و چهار ماه پس از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا بوده و از تاریخ لازم الاجرا شدن این مصوبه تمامی ضوابط و مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ موضوع یک هزار و چهل و چهارمین جلسه ۱۳۸۴/۴/۲۵ شورای پول و اعتبار منسوخ می گردد.